

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Silvia ANDREI

Ștafeta

Editura PASTEL, Brașov, 2017

Cuprins

MARIA – 1944	5
I.....	5
II.....	10
III.....	13
IV.....	15
V.....	18
VI.....	20
VII.....	24
SORINA – 1965	29
I.....	29
II.....	33
III.....	36
IV.....	40
V.....	42
VI.....	48
VII.....	52
VIII.....	54
IX.....	57
X.....	61
MIHAELA – 1993.....	66
I.....	66
II.....	69
III.....	72
IV.....	74
V.....	76
VI.....	78
VII.....	81
VIII.....	83
IX.....	86

Editat de: SC Pastel Impex SRL
Brașov, Str. Bisericii Române nr.53
e-mail: editurapastel@gmail.com
tel. 0733.04.32.63

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:
ANDREI, SILVIA

Ștafeta / Silvia Andrei. – Brașov : Pastel, 2017
ISBN 978-606-658-255-1

821.135.1

MARIA – 1944

I

Soarele delicat de aprilie arunca câteva raze timide asupra orașului ieșit nu de mult din amorteala iernii. „O, de-am ieși și noi din iarna războiului, să fie, după atâția ani, în sfârșit, pace!” cugetă Maria, privind pe geamul de la etajul I curtea pietruită. De la fereastra apartamentului lor se vedeau magaziile de lemne ale celor 5-6 familii care locuiau în aceeași curte de pe strada Regina Maria, vecini de mulți ani. Până acum, războiul nu-i afectase prea mult. Se desfășura undeva departe de zidurile Brașovului și în familia lor restrânsă nu aveau pe nimeni pe front. Maria trecuse de 19 ani și nu era nici măcar logodită, necum măritată, iar tatăl ei, Leo, nu fusese recrutat datorită unor probleme de sănătate. Leo era prescurtarea de la Leonard și mama glumea adesea spunând că Leo vine de la „leu”. „Un leu ușor prăfuit” – îl tachina ea.

Fratele tatălui, unchiul Dominic, avea un mic magazin de textile, iar Leo își ajuta fratele, fiind angajatul acestuia. Mama Irina era uneori supărată că Leo nu fusese în stare să-și facă propria lui afacere, dar îi trecea repede, căci își iubea soțul și n-ar fi vrut ca acesta să se schimbe. Tatăl era un boem, înclinat spre artă și poezie, o fire total lipsită de pragmatism. Scria versuri pe care nu le publica, scria doar așa, pentru plăcerea lui și auditoriul său preferat erau soția și fiica, dar și câțiva prieteni cu care ieșea adesea în oraș. Preferau o cafenea așezată în Piața Sfatului, aproape de clădirea Băncii, unde puneau țara la cale lângă o ceașcă de cafea în care turnaseră câteva picături de cognac sau chiar lângă o bere produsă de fabrica Czell din Dârste.

Mama era telefonistă și vorbea mereu despre dificultatea acestei meserii, în care creierul, atenția, erau solicitate la maximum, motiv pentru care și aveau posibilitatea de a se pensiona mai devreme. Pe Maria, părinții o trimiseseră la pensionul condus de călugărițe, din spatele Poștei Centrale, o instituție extrem de serioasă, în care fetele își însușeau cunoștințe de cultură generală dar și de viitoare

gospodine și – lucru prețuit îndeosebi de părinți – un comportament social și moral adecvat. Maria își amintea îndeosebi de maica Aquinata, care preda latina, o femeie inteligentă, foarte severă, însă dreaptă, dar și de o tânără călugăriță de o frumusețe angelică, cu chipul delicat, încadrat de albul și de negrul hainei monahale, dar care nu rezistase ispitelor lumesti și părăsise mănăstirea pentru a se căsători cu bărbatul de care se îndrăgostise. Fusesse un adevărat scandal la vremea aceea, pe care călugărițele încercaseră să-l țină departe de urechile tinerelor eleve, dar fetele aflaseră și șușoteau pe la colțuri, înfiorate de romantismul aventurii ilicite.

Cum fusese una din cele mai bune eleve, după liceu Maria și-ar fi dorit mult să se înscrie la Universitate, fie la Sibiu, fie la București, dar părinții i-au spus că acest lucru nu intră în discuție, pentru că presupunea plecarea de acasă în aceste vremuri tulburi, de război. Drept urmare, se înscrișese la o școală de secretare, pe care o absolvise nu de mult, împreună cu Angela, cea mai bună prietenă a ei, încă din pension.

Angela Bosch era fiica directorului Băncii și avea o soră, Amalia, cu puțin mai mare decât ea. Era o fată blondă, plăcută, fără să fie o frumusețe. Un bârfitor ar fi putut vorbi despre un „blond spălăcit”, dar impresia era atenuată de expresia inocentă a ochilor ei mari și albaștri. Era oarecum în contrast cu sora ei Amalia, care avea ochi căprui și părul de un castaniu închis. Metaforic, ai fi putut spune că diferența dintre ele era cea dintre apă și foc, una semănând mai mult cu mama, cealaltă cu papa Bosch. Locuiau vizavi de clădirea Băncii, într-un apartament mare, aproape luxos, pus la dispoziție de bancă și în care Maria era adesea invitată să petreacă timp cu prietenele ei. Centrul de atracție al acestui apartament „de serviciu” era salonul, cu un parchet elegant și cu o superbă oglindă cu rama aurită, care potența impresia de spațiu vast. Un loc ideal pentru petreceri elegante, deși acum, în vreme de război, își mai pierduse acest rol, tocmai la vremea când fetele ajunseseră la vârsta măritişului. A patra prietenă, care se alătura adesea grupului, era Pia, o fată înaltă, cu trăsături bine conturate, ce denotau o voință puternică. Ai fi putut spune despre ele că Maria și Angela erau tipurile angelice (cu observația, însă, că Maria avea o inteligență vie și o fire veselă), Amalia era tipul pasi-

onal, iar Pia cel hotărât, voluntar. Se completau reciproc și se înțelegeau de minune. Cu ceva timp în urmă, se alăturaseră (cu excepția Piei) unui grup de tineri domni și domnișoare care încercau să anime viața culturală a burgului, punându-și talentul în operă. Mariei îi făcuse mare plăcere punerea în scenă a operetei „Liliacul” de Johann Strauss. Amalia, cu vocea ei splendidă, avusese, bineînțeles, rolul principal feminin, în timp ce Maria era subreta iar Angela juca un rol masculin, prințul Orlovsky. Aveau voce, și spectacolul, jucat la Reduta, fusese un real succes, nu numai monden. În acest context îl cunoscuse Maria pe Robert, un tânăr sublocotenent care avea garnizoana în apropiere. Curând își dădu seama că Robert se uită mai mult decât cu atenție la ea. În mod clar o plăcea și Maria se gândi că nici ei nu-i era indiferent. Tânărul o invitase la plimbare și Maria acceptase. S-au oprit să mănânce o prăjitură la cofetăria aflată vizavi de magazinul de textile Scherg de pe strada Porții. La sfârșit, Robert a condus-o acasă și Maria l-a invitat înăuntru, să-i cunoască părinții. A fost o conversație politicoasă și Leo a tras concluzia că tânărul e bine crescut.

Maria privi din nou pe geam cu tristețe. Nu fusese prea lungă idila cu Robert, doar două-trei plimbări, după care tânărul plecase pe front. Nu de mult aflate că și el plătitese tributul acestui război sângeros și absurd, căzând în luptă undeva departe, spre est. Nu-și dădea seama dacă apucase să se îndrăgostească de el sau nu, probabil că nu, nici nu avusese timp. Dar murise un om tânăr, care avea toată viața înaintea, murise secerat poate de glonțul altui tânăr, pe care nu-l cunoștea, fiecare având o mamă, un tată, poate o iubită, ca într-un joc cu soldăței de plumb, purtați mefistofelic de un jucător sadic să se ucidă unul pe altul.

Deodată se simți trasă de fustă și, întorcându-se, văzu că mână micuță care o aborda astfel era a verișoarei sale de 4 ani, Lory. Era fetița mătușii Helene, sora tatălui, iar acum îi era foame și-i semnală acest lucru verișoarei mai mari în felul acesta, destul de energic. Maria se grăbi spre bucătărie. Tăie o felie groasă de cozonac (doar era ziua de Paște), umplu cana lui Lory cu lapte și fetița se apucă să mănânce cu poftă, dobândind în scurt timp o mustață albă de lapte, ca pisicile. Maria locuia împreună cu mama și cu tatăl ei. Mai exact, în acest moment doar cu tatăl ei, pentru că mama Irina, fiind telefonis-

tă, fusese detașată la țară pentru perioada actuală a războiului, când aveau loc raiduri aeriene și Telefoanele erau obiectiv strategic. Într-adevăr, de vreo două săptămâni viața lor se schimbase. Noua realitate care le tulbura relativa liniște de până atunci erau raidurile aeriene ale avioanelor aliaților. De fiecare dată se dădea alarma și oamenii se grăbeau să iasă din case și să se adăpostească. Până acum însă, avioanele nu avuseseră ca destinație Brașovul. Se vorbea de bombardarea Bucureștiului, a Ploieștiului, însă Brașovul scăpase. Dar parcă poți să știi ce direcție vor lua uriașele păsări metalice care semănau atâta distrugere și atâta spaimă? Singurul lucru pozitiv era că aceste raiduri puteau însemna că sfârșitul războiului nu era departe.

Nici tatăl nu era momentan acasă, era plecat în oraș iar Maria fusese rugată să aibă grijă de micuța Lory, până va putea veni mama ei s-o ia, urmând ca la prânz să se întâlnească toți pentru masa de Paște. Modestă – desigur – în condițiile războiului. După ce fetița mâncă, Maria o lăsa să se joace cu păpușa ei, iar ea însăși se grăbi spre camera sa. Își aruncă privirea asupra geamantanului din colț, unde avea pregătite lucrurile necesare în cazul unui atac aerian. Știa ce are de făcut: trebuia să ia valiza și să fugă spre cel mai apropiat adăpost antiaerian. „Astăzi însă cred că va fi liniște – își zise ea. E doar ziua de Paște.” Se îmbrăcă, gândindu-se că va ieși un pic la plimbare cu Lory, în aerul proaspăt de început de primăvară. Îi era dor să vadă copaci înmuguriți, soare și flori, căci natura își urma legile ei, altele decât cele ale războiului.

Se opri să se pieptene în fața oglinzii, iar apele ei reflectau chipul unei tinere de aproape 20 de ani, cu o față delicată, cu trăsături frumoase, o față inocentă, încadrată de o pieptănătură înaltă, cu o buclă mare în vârful capului, după moda vremii. Ridică peria să-și aranjeze coafura și-n acel moment văzu pe peretele scăldat în lumina soarelui umbrele unor avioane ce se apropiau și în curând auzi și uruiul înfundat al motoarelor. „Dar n-au sunat deloc sirenele” – gândi ea și-n același moment auzi urletul scurt și răgușit al alarmei antiaeriene. Instinctiv, puse mâna pe geamantan, o luă pe Lory de mână și fugi în stradă. Gândul ei era să ajungă pe aleea de sub Tâmpa, un loc pe care-l credea mai ferit de acțiunea directă a bombelor. Lory abia se putea ține de ea. Piciorușele ei mici se străduiau să țină ritmul, în

timp ce o întreba întruna pe Maria, cu o voce înecată de emoție: „Spune-mi, o să murim, Maria? O să murim acum?”, fără să știe prea bine ce înseamnă asta; dar în timp de război și copiii se familiarizau cu acest cuvânt, chiar dacă nu-l înțelegeau în totalitate. Maria o încuraja, cu lacrimi în ochi: „N-o să murim, Lory” – în timp ce abia târa geamantanul prea mare pentru ea. Deodată, un tânăr ofițer îi luă din mână povara, spunându-i să-l urmeze. Sub Tâmpa era adunată multă lume și Maria nu se putu ține după tânărul binevoitor. Se opri lângă un copac, o luă pe Lory în brațe și plânse pe tăcute, rugându-se să rămână în viață. În jur, o mulțime de oameni, care în aceste momente aveau și ei o singură dorință: aceeași, de a rămâne în viață. Nu se mai gândeau la casele lor, la agoniseala lor, viața lor era singura pradă pe care voiau s-o câștige după acest război îngrozitor.

Curând, alarma încetă, avioanele se îndepărtară după ce-și lepădaseră povara ucigătoare și oamenii începeau să se risipească, gândindu-se acum, îngrijorați, dacă vor mai găsi casa pe care o părăsiseră nu cu mult timp în urmă. Maria îl văzu pe tânărul cu geamantanul ei, căutând-o prin mulțime. Îi mulțumi pentru bunăvoință, apoi se îndreptă spre casă. Pe strada lor nu se întâmplase nicio nenorocire, casele erau în picioare și Maria răsuflă ușurată când îl văzu în fața casei pe tatăl ei. Se îmbrățișară cu emoție și cu bucuria mereu reînnoită în fiecare zi, de a mai fi în viață. Porniră apoi să vadă ce se întâmplase în oraș, dacă prietenii sau cunoștințele scăpaseră. La magazin la unchiul Dominic se adunaseră câteva rude, inclusiv mătușa Olga, soția proprietarului și cei patru copii ai lor. Toți vorbeau cu însuflețire. Se spunea că fuseseră bombardate Uzinele de avioane IAR și Gara Mare iar pagubele erau însemnate. Dar fuseseră vizate și obiective din centru: Palatul de Justiție, Hotelul „Coroana”, în timp ce impozanta vilă Kertsch din aceeași zonă fusese demolată complet. În subsolul ei era un adăpost antiaerian la care echipele de salvare se străduiau acum să ajungă, înlăturând munții de moloz. Peste câteva zile aveau să afle că ajutorul nu putuse fi dat la timp, era prea mult moloz de dislocat și 16 persoane, aflate în adăpost, muriseră sufocate sub stratul gros de dărâmături. „Slavă Domnului că suntem toți întregi și nevătămați și casele noastre de asemenea – concluzionase mătușa Olga.

În cazarma din Satulung a Batalionului 2 Vânători de Munte din Brașov, în dormitoarele comune, era liniște. Se dăduse stingerea și tinerii miliari încercau să se odihnească după efortul zilei precedente. Doar în patul din colț, Lucian nu putea să adoarmă. Se gândea la trecut, se gândea la viitor. Războiul luase o turnură nouă, se apropia tot mai mult de România, ajunsese la granițele ei, trecuse chiar peste ele. În curând nu va mai fi doar absolventul unei școli militare cu grad de sublocotenent, ci va merge chiar pe front, în focul bătăliei. Astăzi, la careu, pe terenul de instrucție, locotenentul comandant de pluton îl evidențiasse pentru ținută, dându-l ca exemplu. Uniforma cu care venise de la Batalionul 14 din Suceava, de care ținea el, era destul de veche, dar el o cârpise, îi cususe nasturii și aspectul general era satisfăcător. Deși băiat de la țară, lui Lucian îi plăcea să fie îngrijit, curat, și ofițerul remarcase acest lucru. Gândul îi zbură spre satul natal, așezat sub o creastă împădurită în apropiere de Vatra Dornei. Tatăl său, Gheorghe al Pădurarului, era un țăran înstărit, cu o gospodărie frumoasă. Mama sa, Ileana, era și ea fiică de gospodari de frunte, tatăl ei chiar fusese primar în sat. Aveau tot ce le trebuia: o gospodărie mare, pământ, vite. Gheorghe al Pădurarului era un om mândru, ca majoritatea muntenilor. Erau oameni liberi, descendenți ai vechilor răzeși, care aveau pământul lor din tată-n fiu și peste care nu stăpânise nimeni. Lucian își amintea un episod edificator în acest sens.

La sfârșitul anului 1938, la sărbătorile de iarnă, s-a interzis constituirea în grup a mai mult de două persoane, implicit s-a interzis umblarea cu buhaiul, țurca, obiceiuri străvechi, dar practicate în grup. Se bătuse chiar doba în sat, dar oamenii nu putuseră să creadă ce răcnise Zaharie pe la răspântii. Câțiva tineri, veniți de la școli în vacanța de Crăciun, n-au receptat nici ei mesajul și au pornit cu țurca (ursul și capra) prin sat, de Anul Nou. La Gheorghe acasă se adunaseră câțiva gospodari care se cinsteau cu vin în așteptarea noului an 1939, care trebuia să vină peste câteva ore. În atmosfera liniștită, au năvălit fetele plângând și povestind că băieții au fost arestați și închiși la Jandarmerie. Comesenii au înțeles că ceea ce anunțase Zaharie cu

doba nu era glumă. Ce să facă? Erau atât de încrezători în dreptatea lor, încât nici nu s-au gândit să se umilească cerșind eliberarea încarcerărilor. Au încropit pe loc un buhai impunător, dintr-un butoi, și prima casă la care s-a urat cu acea matahală de buhai a fost la șeful de post. Acesta a dat față cu cei ce erau dintre fruntașii satului și, înțelegând despre ce e vorba, s-a echipat și i-a eliberat degrabă pe arestați.

Gheorghe și Ileana aveau doi fii, pe Nicanor și pe Lucian. Frațele mai mare, Nicanor, căruia i se spunea Nica, era însurat din 1936, când avea doar 18 ani, iar tânăra nevastă, Catrina, venise să locuiască în casa socrilor. Foarte curând însă, Nica, deși era încă vreme de pace, a fost concentrat și a trebuit să stea în cantonament la Bârlad, venind în sat în scurte permisi. Acum aveau trei copii: Lidia, Rareș și Raluca, pe care Catrina și Ileana îi creșteau, căci la izbucnirea războiului Nica plecase la regimentul său și apoi pe front. Seara, când treburile erau terminate și copiii culcați, Catrina adăsta în fața vechii icoane de lemn de deasupra patului și înălța rugăciuni fierbinți pentru întoarcerea bărbatului ei. Îi spusese o maică de la una din marile mănăstiri din zonă să țină un post ce nu putea da greș: în fiecare zi de vineri, timp de 7 săptămâni, să țină post negru pentru cauza ei și Dumnezeu negreșit o va asculta. Și Catrina îi urmase cu sfințenie sfatul. Se pare că Dumnezeu a ascultat-o într-un mod neașteptat: Nica a fost rănit pe frontul de est la un picior și a ajuns în spital la Iași. Nu era o rană ușoară, dar nici atât de gravă încât să fie lăsat la vatră. Ca urmare, a ajuns ordonanța colonelului Avramescu, la Iași, unde a petrecut restul războiului.

Lucian oftă. Își aminti despărțirea de mama sa Ileana. O îmbrățișase cu putere, o strânsese în brațe ca și cum n-ar fi îmbrățișat-o doar pe ea, ci tot satul, toată copilăria, tot ce i-a fost drag acolo. Mama avea lacrimi în ochi când îl sărutase pe frunte și-l binecuvântase: „Să te aducă Dumnezeu teafăr înapoi, dragul mamei!” Tatăl îl îmbrățișase bărbătește, încercând să-și ascundă emoția. Plecase îmbrăcat în uniformă și cu valiza de lemn în mână. Iar acum, în zona satului său se dădeau lupte între nemți și ruși. Puțini săteni fuseseră evacuați, majoritatea n-au vrut să plece, au rămas în gospodăriile lor, între cele două tabere care ocupaseră dealurile învecinate și se luptau între ele.